

2. členy

Německá substantiva se na rozdíl od češtiny velmi úzce pojí se **členem**, někdy také označovaným jako **Begleiter des Nomens**. Vždy stojí před jménem, ke kterému se váže. Člen jako takový nemůže nikdy ve větě samovolně měnit svou pozici a se svým řídicím substantivem se shoduje v rodě, čísle a pádě.

Němčina má dva základní členy podstatných jmen: **člen určitý** a **člen neurčitý**. Funkci členu však mohou plnit i jiné slovní druhy:

■ ukazovací zájmena

*dieser • jener •
derjenige • derselbe*

■ přivlastňovací zájmena

*mein • dessen •
deren*

■ tázací zájmena

welcher

■ neurčitá zájmena (neurčité číslovky)

*jeder • mancher •
einiger • etlicher •
mehrere • kein*

■ záporné zájmeno

kein

Přehled nejpoužívanějších Artikelwörter v němčině

2

Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
der	die	das	die
derjenige	diejenige	dasjenige	diejenige
derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben
ein	eine	ein	-
Nullartikel	Nullartikel	Nullartikel	Nullartikel
mein	meine	mein	meine
kein	keine	kein	keine
dieser	diese	dieses	diese
jeder	jede	jedes	alle
jener	jene	jenes	jene
welcher	welche	welches	welche
mancher	manche	manches	manche
ein	eine	ein	einige
(irgendwelcher)	(irgendwelche)	(irgendwelches)	irgendwelche
dessen/deren	dessen/deren	dessen/deren	dessen/deren
irgendein	irgendeine	irgendein	-
ein solcher	eine solche	ein solches	solche
solch ein	solch eine	solch ein	-

Člen určitý

Skloňování členu určitého

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
1.	der	die	das	die
2.	des	der	des	der
3.	dem	der	dem	den
4.	den	die	das	die

Použití členu určitého

Člen určitý použiješ v těchto případech:

■ když jsi o osobě nebo věci již hovořil

■ je-li všem v dané situaci *jasné*, které osoby nebo věci se hovor týká

■ označuješ-li *objekty, instituce* atd. a ty spojuješ s jejich jménem

■ označuješ-li věci *jedinečné*, které existují nebo existovaly jen v jednom exempláři

■ označuješ-li nějakou *nezaměnitelnou část* nebo *skupinu* většího celku

■ pokud *zobecňuješ*

■ pokud použiješ *substantivum* v *superlativu*

■ pokud v přívlastku použiješ *řadovou číslovku*

*Hier liegt EIN Buch.
DAS Buch gehört mir.
Macht DIE Bücher
zu!*

*das Cafe Museum •
das Kino Blesk*

*die Sahara • die
Sonne • die USA •
die Prager Burg*

*der Inhalt des
Buches • Mir tun die
Beine weh.*

*Ich gehe oft ins
Kino.*

*Das ist das beste
Buch, das ich kenne.*

*Ich habe das dritte
Buch auch gekauft.*

Člen neurčitý**Skloňování členu neurčitého**

	Maskulinum	Femininum	Neutrum	Plural
1.	ein	eine	ein	-
2.	eines	einer	eines	-
3.	einem	einer	einem	-
4.	einen	eine	ein	-

Člen neurčitý netvoří množné číslo. Jeho funkci plní člen nulový.

Použití členu neurčitého

■ když o dané osobě, věci nebo jevu hovoříš poprvé – *první zmínka*

■ pokud hovoříš o osobě nebo věci *blíže neurčené nebo neznámé*

■ pokud *přirovnáváš* a použiješ při tom jistý typ *zobecnění*

■ pokud použiješ *adjektivum* v *komparativu + als*

■ pokud použiješ spolu se slovesem *haben* nějaký *měřitelný údaj* s předložkou *von*

■ u údajů *povolání* nebo *funkce* použitých v přísudku, když jsou blíže určeny nějakým přívlastkem

■ u všech *substantiv* v *akuzativu*, pokud následují po slovesech *haben, bekommen* nebo *sich wünschen*

■ ve *zvolacích* větách

Ich schenke dir ein Buch.

Hast du ein Buch?

Du benimmst dich wie ein Kind.

Ich kenne einen kürzeren Weg als du.

Der Turm hat eine Höhe von 87 Metern.

Er ist ein guter Lehrer.

Du hast ein neues Buch?

Das war ein Gewitter!

2

Nulový člen

V některých případech se užívají substantiva bez členu – **se členem nulovým**.

Nulový člen použiješ v těchto případech:

■ pokud použiješ *substantivum* v *plurálu* ve větě, ve které by v *singuláru* stál člen *neurčitý*

■ pokud použiješ *jméno látkové* v *singuláru*

■ pokud použiješ *substantivum* v *osloveních* a *titulech*

■ u *substantiv*, která vyjadřují *povolání*, *národnost*, *původ*, *vyznání* nebo *příslušnost* k určité skupině, pokud budou následovat po slovesech *sein*, *bleiben*, *werden* nebo po slovesech spojených s předložkou *als*

■ ve *zvoláních*

■ v *vpozdravech* a *přáních*

■ v různých *nápisech* nebo v *inzerátech* apod.

■ *uvlastních jmen*

■ v *ustálených spojeních* se slovesem

■ pokud použiješ *substantivum* ve spojení s *číslovkou* nebo *zájmenem*

■ u *substantiv* končících na *-zeug* a *-werk*

■ pokud chceš vyjádřit určité *opakování*

Im Wald sahen wir Birken. – Im Wald sahen wir eine Birke.

Ich trinke gerne Obstee.

Guten Tag, Herr Ondrák.

Sie arbeitet als Lehrerin. Eva ist Polin.

*Vorsicht Stufe!
Guten Abend. •
Gute Fahrt.
Eingang.*

Hast du Jitka gesehen?

*Ich habe Hunger.
• Du hast immer Glück. • Er tanzt Walzer.*

drei Städte • etwas Brot

Die Kinder sehen sich Spielzeug sehr gern an.

Rauchen ist immer verboten.

Často je užívání členu také ustáleno

■ v ustálených spojeních, obratech a příslovích. Použití daného členu je pak závazné.

zu Hause • nach Hause • Ohne Fleiß kein Preis

2

3. Podstatná jména

Substantiva – **podstatná jména** – jsou jinak také nazývána **Nomen, Nennwörter** nebo **Dingwörter**. Podstatná jména jsou v němčině stejně jako v češtině spolu se slovesem nejužívanějšími slovními druhy a tvoří spolu *Kernsatz*.

Pojmenovávají živé bytosti a věci, ale také jevy, pocity, vlastnosti, city nebo procesy. Podstatná jména je možné skloňovat.

Na rozdíl od češtiny jsou

■ psána s velkým počátečním písmenem

■ mají člen, který je charakterizuje a se kterým tvoří jednotu

■ neprojevuje se u nich jev životnosti a neživotnosti jako v češtině

■ při skloňování mají jen 4 pády

Ve větě mohou podstatná jména zastávat **pozici:**

■ *podmětu*

■ *předmětu*

Mann • Frau • Kind

der • die • das ×
ein • eine • ein

Die Katze schläft.

Ich lese das Buch.

■ *přívlastku*

■ *přísluvečného určení*

■ *doplňku*

Der Preis des
Buches ist hoch.
Vorigen *Montag*
begann die
Schule.
Er arbeitet als *Arzt*.

Genus

= rod podstatných jmen

V němčině stejně jako v češtině rozlišujeme **tři rody** podstatných jmen: *Maskulinum* • *Femininum* • *Neutrum*. Rod podstatného jména je v němčině jednoznačně určen členem.

Pozor:

Dávej si pozor na to, abys nezaměňoval **Genus** = gramatický rod a **Sexus** = biologický rod. Většinou jsou stejné, ale mohou se od sebe i lišit.

Pozor:

V některých ustálených slovních spojeních se používá i pro označení žen mužské pojmenování – Někdy se i pro ženu používá mužské oslovení. Většinou jsou stejné, ale mohou se od sebe i lišit.

Pozor:

Všechny zdobněliny zakončené na -chen a -lein jsou vždy rodu středního

der • die • das

der Mann (muž) •
die Frau (žena) •
das Kind (dítě)
das Mädchen
(dívka) • die
Wache (strážník)

Julia ist Freund der
Ordnung. • Petra
ist Herr im Hause •
Frau Minister •
Frau Doktor

die Mutter
– das Mütterchen/
Mütterlein

Jak dělíme podstatná jména?

